

2024-04-22

Gem 2024/0064

Till
Socialdepartementet

Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus, SOU 2023:62

Sveriges läkarförbund har fått rubricerat betänkande på remiss och vill framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

Sveriges läkarförbund är positiv till utredningens övergripande inriktning och har inget att invända mot de förslag Narkotikautredningen lämnar i sitt slutbetänkande.

Utredningen har på ett förtjänstfullt sätt samlat ihop mycket av den kunskap som finns på området och identifierat de kunskapsluckor som behöver fyllas. Man har också tagit in erfarenheter från andra länder vilket är viktigt för att förstå den svenska situationen.

Betänkandet är på många sidor och består i stor utsträckning av bedömningar, uppmaningar och kunskapssammanställningar. De flesta förslagen är inte skarpa lagförslag utan mer övergripande rekommendationer om åtgärder som bör vidtas på olika nivåer och av olika instanser. Förslagen förefaller rimliga, det gäller bara att det blir verkstad av det också.

Mer detaljerat om förslagen

Utredningen präglas genomgående av ett humanistiskt förhållningssätt. Det är bra att brukarnas behov är i fokus, samtidigt som många av förslagen är grundade i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Primärvården är idag hårt belastad och det är ett stort bekymmer att det saknas resurser för att klara primärvårdens grunduppdrag. Att ha en fast läkarkontakt med ett rimligt antal listade patienter, dvs 1100 patienter per specialist, är en viktig förutsättning för att möjliggöra upptäckt och tidiga insatser vid beroende och missbruk. Det är också en grund för att skapa förutsättningar för effektiv samverkan mellan primärvård och specialiserad beroendevård.

Läkarförbundet tycker att det är mycket bra att utredningen lyfter behovet av långsiktig kompetensförsörjning när det gäller kunskap om skadligt bruk och beroende samt om aktuella evidensbaserade insatser. Fortbildning förutsätter dock att det finns fast

personal att utbilda. Resurs- och bemanningsbristen i primärvården är ett grundläggande problem som behöver åtgärdas.

I kapitel 15 och 16 lyfts flera förslag som syftar till att göra vården mer jämlik och kunskapsbaserad. Läkarförbundet stöder till exempel förslaget att utreda möjligheten till gemensam dokumentation och informationsdelning i integrerade verksamheter.

Kapitel 17 ger en god bild av hur LARO fungerar i Sverige idag, och analyserar en rad aktuella problem på ett insiktsfullt sätt. Utredningen har också en rad konstruktiva förslag som skulle minska de regionala skillnaderna, som idag är oacceptabelt stora både när det gäller tillgång till LARO och vårdens kvalitet. I detta arbete är även resonemangen i kapitel 18 viktiga: så länge vi saknar grundläggande registerbaserade data om LARO kommer alla diskussioner om vårdens utveckling att famla i mörkret, och eventuella reformer blir omöjliga att utvärdera på systemnivå.

Det är ett bekymmer att de flesta regioner ännu efter mer än 10 års tid inte har direktöverföring från sina journalsystem till kvalitetsregistret. Här hade Läkarförbundet gärna sett skarpare förslag om hur detta ska förändras. Att lägga stor tillit till att regionerna själva ska börja ta ansvar för saken, när de hittills inte klarat av det, är i våra ögon naivt. Utredningens förslag om förbättrad datainsamling i befintliga register kan ha en poäng men risken är att de leder till ökad administration och i slutänden bristfällig datakvalitet som gör resultaten bedrägliga.

Kapitel 20 om naloxon, med förslag om en ny lag för att öka tillgången till detta även utanför sjukvården, är angeläget.

Förslaget om att ändra målsättningen för narkotikapolitiken som helhet, från det orimliga målet om ett narkotikafritt samhälle till "ett samhälle med minskade skador av narkotika", är välkommet.

Att behovet av välfungerande sprututbyten tillgodoses över hela landet stöder Läkarförbundet liksom att dessa verksamheter utvecklas med fler evidensbaserade lågröskelinSATser. Att möjliggöra köp av sprutor och kanyler på apotek, kan vara ett bra komplement inte minst för personer som bor långt ifrån ett sprututbyte.

Vi vill också lyfta fram vikten av att nya insatser redan från början inbegriper planer på vetenskaplig utvärdering. Så att det inte bara blir kortvariga projektsatsningar som inte tas om hand utan även genererar ny kunskap på området.

Utredningen fick tyvärr inte lämna förslag på det straffrättsliga området, men har i kapitel 22 gått igenom hur rättssystemet hanterar personer med skadligt bruk eller beroende. Läkarförbundet ser positivt på förslaget att regeringen bör initiera en översyn av narkotikastrafflagen och utreda hur den påverkar personer med beroende.

Med vänlig hälsning

SVERIGES LÄKARFÖRBUND

Sofia Rydgren Stale
Ordförande
Sveriges läkarförbund

Eva Stina Lönngrén
Utredare
Politik och profession

evastina.lonngrén@slf.se
Direkttelefon 08-790 3441